

Verohallinnon näkökohtia veronumerolain laajentamiseen matkailu- ja ravintola-alalle

7.12.2023

Sami Varonen, johtava veroasiantuntija

Sisältö ja taustamateriaalit

- Esityksen aiheet
 - Havaintoja veronumeromenettelyyn viime vuosina liittyneistä haasteista
 - Nykymuotoisen veronumeromenettelyn soveltuvuus matkailu- ja ravintola-alalle
 - Mahdolliset muut toimenpiteet, joilla Verohallinnon näkemyksen mukaan voitaisiin torjua harmaata taloutta matkailu- ja ravintola-alalla
- Verohallinnon aiempia aiheeseen liittyviä selvityksiä:
 - Veronumeromenettelyn käytön laajentaminen muille toimialoille, esiselvitys 2014
 - Muistio veronumeromenettelyn laajentamisen edellytyksistä 31.1.2018
 - Veronumeromenettelyn laajentaminen rakennus- ja laivanrakennusalan lisäksi muille toimialoille, Muistio 31.5.2022
 - Ulkomaalaisten henkilöiden veronumerorekisteröintiä koskeva muistio 25.1.2023

Nykymuotoisen veronumeromenettelyn havaituista hyödyistä ja haasteista

- Veronumeromenettelyn hyödyt verovalvonnalle ovat rajalliset
 - Veronumeromenettelyllä voidaan edistää sitä, että menettelyn piirissä olevilla aloilla työskentelevät on merkitty Verohallinnon asiakasrekisteriin
 - Valvonnan toteuttamisessa olennaisessa osassa on rajatulla työntekoalueella käytössä oleva kulunvalvonta ja kulkutunnisteen käyttövelvollisuus
 - Veronumerorekisterimerkinnästä ei voi päätellä tosiasiallista työskentelyä, sen kestoja tai laillisuutta.
 - Merkinnästä ei voida päätellä henkilön verotuksellista asemaa kuten sitä, muodostuuko Suomelle verotusoikeus työskentelyn perusteella vai ei.
 - Veronumeromenettelyllä ei automaattisesti saada tietoa myöskään veroilmoituksella mahdollisesti ilmoitettujen tietojen oikeamääräisyyden arvioimiseksi
 - Veronumerorekisteri ei tue harmaan talouden torjuntaa ja viranomaisvalvontaa laaja-alaisesti.
- Veronumeromenettelystä aiheutuu hallinnollista taakkaa ja laittoman maahantulon riskiä
 - Rekisteriin on merkittävä myös henkilö, joka työskentelee Suomessa vain hyvin lyhyen ajan, vaikka Suomelle ei muodostu verotusoikeutta
 - Rekisteriin saatetaan merkitä henkilöitä, jotka eivät koskaan aloita työskentelyä menettelyn piirissä olevalla alalla
 - Veronumeromenettelyssä voidaan pyrkiä hankkimaan henkilötunnuksia vilpillisiin tarkoituksiin ja kiertämään virallista maahantuloa prosessia

Nykymuotoisen veronumeromenettelyn soveltuvuus matkailu- ja ravintola-alalle

- Yleistä veronumeromenettelyn laajentamisen edellytyksistä
 1. Veronumeromenettelyllä voidaan edistää Verohallinnon tietokannasta puuttuvan ulkomaisen työvoiman saamista verovalvonnan piiriin ja toisaalta vähentää mahdollisuuksia pimeän työn tekemiseen. Veronumeromenettely ei kuitenkaan yksin estä pimeän työn tekemistä tai teettämistä.
 2. Veronumeromenettelyn käyttöönotosta voi ylipäätään olla hyötyä vain sellaisella toimialalla, jolla käytetään ulkomaista työvoimaa ja alalla on joko tunnistettu riski siitä, etteivät ulkomaiset työntekijät ole Verohallinnon valvonnan piirissä tai on havaittu ulkomaisen työvoiman käyttöön liittyvää harmaata taloutta.
 3. Hyötyjen saaminen veronumeromenettelystä edellyttää, että menettelyssä voidaan ottaa käyttöön veronumeron sisältämän henkilökohtaisen tunnistekortin käyttövelvollisuus työmaalla ja että käyttövelvollisuuteen voidaan kohdistaa viranomaisvalvonnan lisäksi myös muuta valvontaa. Henkilötunnisteen käyttövelvollisuus tulee voida rajata tarkkarajaisesti joko tietyllä alueella tehtävään työhön tai tiettyihin työtehtäviin.

Nykymuotoisen veronumeromenettelyn soveltuvuus matkailu- ja ravintola-alalle (2)

- Veronumeromenettelyllä voitaisiin teoriassa parantaa edellytyksiä saada rekisteröimättömiä ulkomaisia työntekijöitä verovalvonnan piiriin
 - Alalla lyhyet työsuhteet ja –komennukset ovat tavanomaisia ja on olemassa tunnistettu riski tällaisen työn teettämiseen rekisteröimättömällä ulkomaisella työvoimalla.
 - Hyödyt jäisivät kuitenkin hyvin pieneksi, koska menettelystä ei ole hyötyä mm. työskentelyn keston ja palkanmaksun arviointiin
- Ravintola-alalla työskentelyn olosuhteissa on piirteitä, joiden vuoksi veronumeromenettelyn käyttöönotolle ei ole arvioitu eikä edelleenkään arvioida olevan edellytyksiä.
 - Ravintola-alalla kuvallisen henkilötunnisteen käyttövelvollisuuteen liittyy työntekijän turvallisuuteen ja perusoikeuksiin liittyviä ongelmia ja ravintolatilissa työskentelee tavallisesti vain yhden yrityksen työntekijöitä.
 - Henkilötunnisteen käyttöä ei myöskään voida asettaa ravintolatilassa tai majoitusliikkeessä oleskelun edellytykseksi, koska asiakkaat ovat työntekijöiden kanssa samassa tilassa. Henkilötunnisteen käyttöön ei siksi voitaisi käytännössä kohdistaa kuin viranomaisvalvontaa.
- Veronumeromenettelyn laajentaminen matkailu- ja ravintola-alalle ei ole perusteltua myöskään menettelyssä havaittujen haasteiden kuten siitä saatavan vähäisen hyödyn, hallinnollisen taakan ja väärinkäytösriskien vuoksi

Mahdolliset muut toimenpiteet, joilla voitaisiin torjua harmaata taloutta matkailu- ja ravintola-alalla

- Toimenpiteiden tulisi kohdistua todennettuihin ja keskeisimpiin väärinkäytösriskeihin
- Toimenpiteiden tulisi tukea veroriskien hallintaa ja väärinkäytösten tunnistamista
- Toimenpiteillä tulisi luoda realistinen uhka siitä, että väärinkäytökset voidaan selvittää takautuvasti luotettavalla tavalla ja että laiminlyönneistä seuraa tehokkaat sanktiot
- Harmaata taloutta voidaan matkailu- ja ravintola-alallakin torjua parantamalla Verohallinnon tiedonsaantia ja verovalvonnan resursseja